

Ulf Karl Olov Nilsson. Glömskans bibliotek. En essä om Demen? vansinne och litteratur. Norstedts förlag.

När jag arbetade som sjukhuspräst på Ulleråker, de psykiatriska sjukhusen sista bastion innan sektoriseringen lagt ned dem alla vid 1900-talets slut, besökte jag en dag en låst psykosavdelning. Vid den reglade ytterdörren stod en patient och drog frenetiskt i handtaget medan hon gång på gång utropade ordet "effata" "effata". En psykiatriker som skyndade förbi i korridoren tittade medlidsamt på henne, skakade på huvudet och mumlade "ordsallad", ett begrepp för meningslöst och osammanhängande tal vid psykotiska tillstånd.

Vad läkaren inte förstod var att "effata" är ett arameiskt ord i Bibeln som betyder "öppna dig!". Jesus ropar så då han botar en dövstum man. Den psykotiska kvinnan vid dörren sökte alltså få dörren att öppnas så att hon skulle kunna ta sig ut från både dörr och sjukdom. Ett under så gott som något annat.

Det minnet kommer för mig då jag läser Ulf Karl Olov Nilsson, mer känd som UKON, i hans nyutkomna essäsamling "Glömskans bibliotek". Ulf Karl Olov Nilsson är poet, psykolog och psykoanalytiker och känner således språket från alla dess vinklar och vrår. I "Glömskans bibliotek" undersöker han språkets gränser vid hjärnans alla stora utmaningar: demenssjukdomen, neurologiska skador, lobotomering, psykotiska sjukdomar, drömmar och sist döden. När upphör språket att vara meningsbärande? Eller finns där alltid ett innehåll och en mening också i de ord som faller samman och krackelerar? Ulf Karl Olov Nilsson tar läsaren med till de klassiska neurologiska och psykoanalytiska fallstudierna och diskuterar dem på nytt ur detta perspektiv. Lekfullt och fyndigt rör han sig vid det gränsland där språkets mångbottnade betydelse hotas av upplösning och undersöker det "jag" som söker en kontinuitet före och efter ett trauma. Finns det ett sammanhang eller är det språkets paranoida inslag att alltid hitta det man letar efter; en mening?

Trots att författaren tar hjälp av Foucault, Derrida och Lacan, storheter som för mig alltid inneburit det begripligas gränsland, är essäerna förvånansvärt lättillgängliga. Svaren är öppna. Men ett är säkert; psykoanalysen har kvar sin plats som språkets uttolkare.

Jakob Carlander